

Az eljárásban akadályozással megvalósított hivatalos személy elleni erőszak büntette miatt a hivatalos személy intézkedésének jogszerűtlensége a bűnösség megállapítását csak akkor zárhatja ki, ha az minden mérlegelés szükségessége nélkül félreérthetetlen és kétségtelen.

A hivatalos személy elleni erőszak büntettének megvalósulását nem zárja ki az sem, ha a hivatalos személy intézkedése során megvalósult e bűncselekményt követően az elkövető a hivatalos személy által tanúsított szakszerűtlen vagy jogszerűtlen intézkedésnek erőszakkal vagy fenyegetéssel szegül ellen [Btk. 229. § (1) bek.].

Az elsőfokú bíróság az I, II. és III. rendű vádlottak bűnösségét hivatalos személy elleni erőszak büntettében, továbbá ezen kívül az I. és III. rendű vádlott bűnösségét könnyű testi sértés vétségében is megállapította, ezért a vádlottakat – az I. és III. rendű vádlottat halmazati büntetésül – pénzbüntetésre ítélte, és mindhárom vádlottnak a pénzbüntetés megfizetésére 10 havi részletfizetést engedélyezett.

A tényállás lényege a következő:

A vádlottak büntetlen előéletűek, míg az I. rendű vádlott az ellene ittas járművezetés vétsége miatt indított eljárás hatálya alatt állva követte el a vád tárgyává tett bűncselekményt.

A vádlottak 2009. szeptember 5-én a késő esti órákban Z. városban rendezett borfesztiválon szórakoztak. Éjfél körüli időben a környéken lakók értesítése alapján a helyszínre érkeztek a Z.-i Rendőrkapitányság járőrei, akik intézkedést kezdeményeztek az I. rendű vádlottal szemben. Az intézkedő rendőrök a terhelt társaságában lévő kisebb létszámú italozó társaságot felszólították, hogy a lakók éjszakai nyugalma zavaró magatartásukkal hagyjanak fel.

Az ittas állapotban lévő I. rendű vádlott ennek nem tett eleget, sértő szavakkal illette a rendőröket és felszólításra sem volt hajlandó igazolni magát, sőt a rendőrök előállításra, illetve szüksége esetén a testi kényszer alkalmazására történő figyelmeztetése ellenére sem tett eleget a rendőri felszólításnak.

J. A. rendőrzászlós az intézkedés közben közölte az I. rendű vádlottal, hogy az intézkedés menetét hangfelvételen rögzíti, de mert a vádlott továbbra sem volt hajlandó a többszöri és egyre nyomatékosabb felszólításnak eleget tenni, vele szemben a rendőrök testi kényszert alkalmaztak és két oldalról a karjánál fogva a szolgálati gépkocsihoz próbálták kísélni.

Ekkor az I. rendű vádlott társaságában lévő testvére, a II. rendű vádlott megfogta K. Z. rendőr törzsőrmester bal könyökén a szolgálati zubbonyát, azt rángatni kezdte azt kiabálta, hogy „mit csináltok a húgommal, álljatok már le, rendőrök nem csinálhatnak ilyet a húgommal”. Ez idő alatt a helyszínen tartózkodó III. rendű vádlott hátulról jobbról elkapta J. A. rendőr zászlós nyakát,

belemarkolt a szolgálati zubbonya bal melle körüli részébe és azzal együtt húzta hátrafelé. A rendőrök ezután a II. és III. rendű vádlottakat ellökték maguktól, s telefonon segítséget kértek az ügyeletről a vádlottak előállításához.

Az I. rendű vádlott nem volt hajlandó a rendőrökkel a szolgálati gépkocsihoz menni, szabadulni akart a fogásukból, ezért J. A. rendőr zászlós őt arccal az ott lévő sörpadra nyomta, majd kezeit hátra helyzetben megbilincselte. Ezután a szolgálati gépjárműhöz kísérték és a hátsó ülésre beültették. Az időközben a helyszínre érkező rendőrök a III. rendű vádlottat is megbilincseltek és az egyik szolgálati gépkocsiba beültették, míg a II. rendű vádlott pedig a kiérkező harmadik szolgálati gépkocsiban helyezték el. Mialatt a rendőrök a II. és III. rendű vádlottak gépkocsiba ültetésével voltak elfoglalva, az I. rendű vádlott megbilincselte kézzel kiszállt a szolgálati gépkocsiból, mire a rendőrök odaléptek hozzá, megfogták és testi kényszer alkalmazásával a hátsó ülésre visszaültették.

Az I. rendű vádlott a jobb hátsó ülésre történő beültetésekor eldőlt a bal hátsó ajtó felé, majd egymás után többször a gépkocsiból kirúgott, melyek közül két rúgás K. Z. rendőr törzsőrmester bal combját érte, míg egy rúgás pedig jobb kezének hüvelykujját.

Az I. rendű vádlott bántalmazása következtében a sértett a jobb kéz első ujjának második ujjperce dorsalis felszínén 1 cm-es bőrisebet, míg a III. rendű vádlott erőszakos magatartása

következtében J. A. rendőr zászlós a nyak bal oldalán 10 cm hosszú és 2 cm széles lobos bőrsérülést szenvedett, mely sérülések nyolc napon belül gyógyultak.

Az I. rendű vádlott a bűncselekmény elkövetésekor közepes fokú, a II. rendű vádlott pedig enyhe fokú alkoholos befolyásoltság állapotában volt. A sértett rendőrök a sérelmükre elkövetett könnyű testi sértés vétsége miatt joghatályos magánindítványt terjesztettek elő.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az I., a II. és a III. rendű vádlottak, valamint védőik jelentettek be felmentés végett fellebbezést.

Az ügyész az ítéletet tudomásul vette, a főügyészség annak helybenhagyására tett indítványt.

A másodfokú bíróság a felmentést célzó fellebbezéseket nem tartotta alaposnak, míg a II. rendű és a III. rendű vádlottak tekintetében büntetések enyhítésére látott alapot.

A támadott ítéletet az azt megelőző eljárással együtt felülbírálv a másodfokú bíróság megállapította: helyes volt az elsőfokú bíróság azon álláspontja, hogy az I. rendű vádlottal szemben jogoszerű rendőri intézkedésre került sor, amelybe a II. és III. rendű vádlottak - bizonyos mértékig méltányolható okból beavatkoztak.

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 19. § (1) bekezdése értelmében a jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek - ha törvény, vagy nemzetközi megállapodás

másként nem rendelkezik - mindenki köteles magát alávetni és a rendőr utasításának engedelmeskedni. Ennek alapján egy rendőri intézkedés jogszerűségének, vagy jogszerűtlenségének megállapítása nem az intézkedés alá vont személy, vagy más jelenlévő állampolgár feladata. Ennek értelmében az állampolgár nem mérlegelheti, hogy a hivatalos személy eljárása jogszerűtlen, vagy sem, ugyanis a rendőrségi törvény hivatkozott 19. § (1) bekezdése szerint „a rendőri intézkedés során annak jogszerűsége nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül kétséget kizáróan megállapítható”. A bírói gyakorlat ide vonatkozóan több évtizedes döntéseket tartalmaz, amelynek lényege a következő: „akkor nem jogszerű a hivatalos személy eljárása, ha minden mérlegelés szükségessége nélkül és félreismerhetetlenül kétséget kizáró határozottsággal jogszerűtlennek mutatkozik” (BJD 4935., BJD 4937., BJD 6039.).

A vádbeli esetben az I. rendű vádlottal szembeni rendőri intézkedés jogszerűsége nem volt kétségbe vonható. Az ittas vádlott előállítása jogszerűen történt, amelybe a II. és III. rendű vádlottak jogszerűtlenül avatkoztak be. Következésképpen a jogtalanság talaján álltak, amikor megpróbálták megakadályozni az I. rendű vádlott rendőrautóhoz kísérését és előállítását.

A hivatalos személy elleni erőszak akkor valósul meg, ha a hivatalos személy jogszerű eljárásában történő akadályozása erőszakkal történik. Ennek hiányában a cselekmény szabálysértést valósíthat meg. Az erőszakon olyan fizikai erő kifejtéssel történő

közvetlen, vagy közvetett ráhatást kell érteni, amely a hivatalos személy eljárásával ellentétesen hat. Az erőszak lehet intézkedés közben a hivatalos személy mozgási szabadságának korlátozása, pl. lefogása, karjának, vagy ruházatának megragadása. A vádbeli esetben a II. és III. rendű vádlottak magatartása az I. rendű vádlott előállításának megakadályozását célozta, amelyet a III. rendű vádlott nem is vitatott. Ily módon a II. és III. rendű vádlottak tényállásban részletezett magatartása kimerítette a hivatalos személy elleni erőszak törvényi tényállását. Az a körülmény, hogy az I. rendű vádlott ittas állapotban volt, önhibájából eredően neki volt felróható és így a vele szemben történt intézkedést nem tehetette jogszerűtlenné.

A vádlottak védője a tényállást támadó fellebbezésében a rendőrök intézkedését és J. A. sértettnek később az I. rendű vádlottal szemben tanúsított magatartását is kifogásolta. A másodfokú bíróság hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság a vád keretei között maradva a vádlottak büntetőjogi felelősségét tisztázta az eljárás során és a rendőri intézkedés közben esetlegesen elkövetett szakmai hibák, így az intézkedés kulturáltsága, annak arányos, vagy aránytalan volta, illetve szakszerűsége már nem képezhette jelen eljárás tárgyát.

A rendőri intézkedés során a hivatalos személy sérelmére már megvalósított bűncselekmény elkövetése után a sértett hivatalos személy részéről tanúsított bármely - esetleg törvénybe is ütköző - magatartás a hivatalos személy elleni erőszak megvalósulását nem

teheti semmissé, visszamenőleg nem oldhatja fel a hivatalos személy fokozott büntetőjogi védelmét.

Mindezek alapján az elsőfokú bíróságnak a vádlottak bűnösségére levont következtetése helytálló és a bűncselekmények minősítése is törvényes.

Az eset összes körülményeit figyelembe véve megállapítható, hogy a II. és III. rendű vádlottak tényállásszerű magatartása nem volt olyan mértékű, amely feltétlenül nagyobb rendőri erő igénybevételét indokolta volna, hiszen azt a sértettek maguk is elhárították és az intézkedést befejezték. A II. és III. rendű vádlottak pedig további jogsértő magatartást nem tanúsítottak.

A II. rendű vádlott által kifejtett aktív magatartás sérülést egyáltalán nem, míg a III. rendű vádlott magatartása csak csekélyebb mértékű sérülést okozott az egyik sértettnek. Az is megállapítható, hogy a II. és III. rendű vádlottak magatartását bizonyos fokig méltányolható ok motiválta, ugyanis a II. rendű vádlott az ittas testvére előállítását nem tartotta indokoltnak, hiszen a személyi igazolványa átadását pótolni tudták volna, míg a III. rendű vádlott a testi kényszer alkalmazásának módját és mértékét kifogásolta és ennek szóban hangot is adott. Erre figyelemmel a II. és III. rendű vádlottak magatartása olyan csekély mértékű erőszakban nyilvánult meg, amely alapján megalapozottan vonható le az a következtetés, hogy cselekményüknek mind az elkövetéskor, mind az elbíráláskor csekélyebb fokú a társadalomra veszélyessége és ezért velük szemben a legenyhébb büntetés

kiszabása is szükségtelen, elegendő intézkedésül megrovás alkalmazása.

A fentiekre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Be. 372. § (1) bekezdése alapján megváltoztatta és a II. és III. rendű vádlottakkal szemben a Be. 71. § (1) és (2) bekezdése alapján intézkedésül megrovást alkalmazott. Ezzel rosszallását fejezte ki velük szemben és felhívta őket, hogy a jövőben tartózkodjanak bűncselekmény elkövetésétől. Az I. rendű vádlottal szemben a városi bíróság által az enyhítő szakasszal kiszabott pénzbüntetés nem tekinthető indokolatlanul súlyos joghátránynak, az inkább enyhe, így annak további enyhítésére, vagy az I. rendű vádlott védő által indítványozott felmentésére a fent hivatkozottak miatt a másodfokú bíróság törvényes indokot nem látott.

Az elsőfokú bíróság a Btk. 2. §-ának alkalmazásával az elkövetéskor hatályos törvényi rendelkezések alapján bírálta el a vádlottak cselekményét és szabta ki velük szemben a büntetést. Ám a pénzbüntetéseknel a részletfizetés engedélyezésére a később hatályba lépett - más rendelkezései alapján szigorúbb - törvényi szabályokat alkalmazta, amely azért helytelen, mert a két törvény (az elkövetéskori és az elbíráláskori) együtt alkalmazása kizárt.

Ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét annyiban is megváltoztatta, hogy az I. rendű vádlottal szemben kiszabott pénzbüntetés megfizetésére vonatkozó részletfizetés engedélyezését mellőzte, egyebekben pedig az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

(Zala Megyei Bíróság Bf.512/2010.)